

УДК 377.8

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.326083>

Олена Гомонюк, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки
Хмельницького національного університету

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розкрито особливості підготовки майбутніх педагогів у фахових коледжах. Актуалізовано, що для забезпечення якісної підготовки майбутніх педагогів у фахових коледжах в умовах воєнного стану важливим є змістове наповнення та методичне забезпечення дисциплін психолого-педагогічного циклу, педагогічної практики. Доведено, що значущим аспектом підготовки виступає розвиток не лише професійних, але й особистісних компетентностей майбутнього педагога. Закцентовано, що інноваційні технології навчання, такі як інтерактивні методи, використання цифрових інструментів, проєктна діяльність є важливими в умовах освітнього середовища, що здатне відповідати викликам сьогодення.

Ключові слова: підготовка; психолого-педагогічні аспекти; майбутні педагоги; компетентність; фахові коледжі; інноваційні технології.

Літ. 15.

Olena Homoniuk, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Psychology and Pedagogy Department,
Khmelnitskiy National University

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF PROFESSIONAL COLLEGES OF PREHIGHER EDUCATION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

During the introduction of martial law in our country, vocational colleges, like most educational institutions, switched to a distance or blended learning format. This helped ensure the continuity of education for applicants, even during active hostilities on the territory of Ukraine. Vocational colleges adapted their study schedules, in particular, they shifted examination sessions. This enabled future vocational bachelors to better cope with the circumstances of wartime. An important aspect of the training was providing applicants and teachers with access to online resources to minimize problems associated with access to education under martial law.

A modern primary school teacher is a person who is a leader in learning instead of a source of knowledge, knows how to use interactive teaching methods, supports the individual development of students, and constantly improves their professional skills.

Khmelnitskiy Humanitarian and Pedagogical Academy is guided by these requirements. Among the innovative technologies for training future primary school teachers for NUS at KhHPA, interactive technologies are widely used, in particular:

1. Active learning methods that ensure student involvement in the educational process: brainstorming, discussions, debates, case studies, role-playing and business games. These methods form in applicants for professional pre-higher education the ability to work in a team, analyze information, make decisions, and respond flexibly to changes.

2. Information and communication technologies), which involve the use of digital tools for organizing learning: Google Workspace (Classroom, Docs, Meet), services for creating interactive content (Kahoot, Mentimeter, Padlet, Canva), digital textbooks and platforms (Vseosvita, Prometheus).

These methods enable the development of digital competence of future primary school teachers, the ability to use modern tools to work with students.

3. Blended learning technologies as a combination of traditional and digital teaching methods, in particular: flipped classrooms, individual educational trajectories. The use of these technologies develops students' independence, responsibility, teaches them how to use time effectively.

4. Game technologies, which involve the use of games as a learning tool: gamification, didactic games, electronic educational games. The use of game technologies significantly increases motivation for learning, creates a relaxed atmosphere in classes.

5. The project method is aimed at implementing complex educational tasks that are result-oriented: interdisciplinary and research projects. Their significance lies in the development of research skills, creativity, and the ability to work independently in future primary school teachers.

6. Inclusive technologies involve preparing students for professional pre-higher education to work with children with special educational needs and form students' readiness to create a barrier-free educational environment.

In practical classes, teachers use trainings, workshops, master classes, modelling of NUS lessons, and digital portfolios.

Keywords: training; psychological and pedagogical aspects; future teachers; competence; professional colleges; innovative technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Під час запровадження воєнного стану в нашій країні фахові коледжі, як і більшість закладів освіти, перейшли до дистанційного або змішаного формату навчання. Це сприяло забезпеченню безперервності освіти для здобувачів, навіть під час активних бойових дій на території України.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Зміст підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти вивчають О. Дубасенюк, М. Марусинець, Н. Муқан, Л. Онишук, Л. Хомич, Л. Хоружої та ін. Психологію професійної діяльності та професійного розвитку педагога розглядають у наукових працях Г. Балл, Н. Побірченко, В. Рибалки, В. Семиченко та ін. Професійну підготовку фахових молодших бакалаврів у коледжах студіюють В. Радкевич, П. Лузан, В. Любарець, Т. Пащенко та ін.

Мета статті – висвітлити психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх педагогів у фахових коледжах передвищої освіти в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Запровадження воєнного стану в Україні стало значним викликом для освітньої галузі, зокрема у підготовці майбутніх вчителів початкових класів у фахових коледжах передвищої освіти, адже це актуалізувало безліч питань, серед яких адаптація освітніх програм, забезпечення безперервності навчання, формування у майбутніх учителів початкових класів стійкості до стресу та кризових ситуацій тощо.

За даними Міністерства освіти і науки України, в умовах воєнного стану понад 60 % закладів вищої освіти змушені перейти на дистанційне або змішане навчання. Тому важливим завданням фахових коледжів передвищої освіти стало впровадження у підготовку майбутніх учителів початкових класів інноваційних методик та посилення психолого-педагогічної підтримки студентів.

Сучасний учитель початкових класів – це людина, яка є провідником у навчанні замість джерела знань, вміє використовувати інтерактивні методи навчання, підтримувати індивідуальний розвиток учнів, постійно вдосконалює свої професійні навички. Про це наголошується і в Концепції “Нова українська школа” (НУШ), що була затверджена Міністерством освіти і науки України у 2016 р. [1].

Створення школи, в якій діти одержують не лише знання, а й ключові компетентності, необхідні для успішного життя у сучасному світі, є головною метою реформи загальної середньої освіти. В центрі освітнього процесу має перебувати дитина, її потреби, здібності та інтереси. І тому школа – це простір, в якому учень розвиває критичне мислення, творчість, емоційний інтелект і соціальні навички.

Концепція “Нова українська школа” (НУШ) передбачає орієнтацію на компетентності, визначені у Законі України “Про освіту”: спілкування державною та іноземними мовами; математична компетентність; основи природничих наук і технологій; інформаційно-комунікаційна компетентність; уміння навчатися впродовж життя; соціальні та громадянські компетентності; підприємливість і фінансова грамотність; культурна обізнаність; екологічна грамотність та здоров’язбережувальна компетентність [3].

Серед переваг НУШ можемо назвати: впровадження нових стандартів освіти, поліпшення матеріально-технічної бази початкових класів, розроблення нових навчальних програм та підручників. Проте, як показала практика, вчителі початкових класів були не зовсім готовими до застосування нових методик, не було забезпечено рівного доступу до якісної освіти в різних регіонах, не повною мірою відбулася інтеграція інклюзивної освіти. Саме тому необхідні були зміни і в підготовці майбутніх учителів початкових класів, адже традиційні методи викладання було потрібно оновити.

На формулювання правових, організаційних та фінансових засад функціонування системи фахової передвищої освіти в Україні спрямований Закон України “Про фахову передвищу освіту”, прийнятий у червні 2019 р.

З-поміж основних положень закону виокремимо такі:

1. Система фахової передвищої освіти об’єднує заклади фахової передвищої освіти, наукові установи, органи управління та інші суб’єкти, діяльність яких пов’язана з наданням такої освіти.

2. Фахова передвища освіта є окремим рівнем освіти, що забезпечує здобуття спеціальних знань та вмінь для виконання професійних завдань.

3. Визначено державні стандарти фахової передвищої освіти, що встановлюють вимоги до змісту та результатів навчання.

4. Органи державної влади та місцевого самоврядування здійснюють управління у сфері фахової передвищої освіти відповідно до їх повноважень.

5. Упроваджується система забезпечення якості фахової передвищої освіти, яка включає ліцензування, акредитацію та моніторинг якості освітньої діяльності.

6. Визначаються права та обов’язки студентів, аспірантів й інших учасників освітнього процесу.

7. Встановлюються джерела фінансування закладів фахової передвищої освіти, включаючи державний та місцеві бюджети, а також інші джерела, не заборонені законодавством.

Отже, цей закон спрямований на забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців, які відповідають потребам суспільства та ринку праці.

Трохи пізніше був затверджений перший професійний стандарт учителя в Україні для Нової української школи (НУШ), що закріпив не лише вимоги до вчителя, але й умов його праці [6].

Професійний стандарт пропонує шляхи розвитку професійних компетентностей на відповідних щаблях кар'єри вчителя. Він описує п'ять сфер діяльності (трудових функцій) учителя. Кожна з них охоплює по три професійні компетентності [8]. Документ визначає загальні й професійні компетентності вчителя та містить опис професійних компетентностей педагога за кваліфікаційними категоріями – спеціаліст, спеціаліст другої категорії, спеціаліст першої категорії, спеціаліст вищої категорії [15].

Метою стандарту є забезпечення якісної підготовки та професійного розвитку педагогів відповідно до принципів НУШ, орієнтуючись на особистісно орієнтоване навчання та інноваційні методики.

Стандарт фахової передвищої освіти України освітньо-професійного ступеню Фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта був введений у дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 801 [7].

Прийняття Стандарту фахової передвищої освіти України освітньо-професійного ступеню освітньо-професійного ступеню Фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта дало можливість сформулювати перелік компетентностей, якими має оволодіти випускник, зокрема, інтегральна компетентність, загальні компетентності та результати навчання [7].

29 серпня 2024 р. Міністерство освіти і науки України затвердило новий професійний стандарт “Вчитель закладу загальної середньої освіти” (наказ № 1225). Його розробили на заміну стандарту за професіями: “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель із початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)” [12].

Мета стандарту полягає у визначенні чітких вимог до професійної діяльності вчителів, сприянні підвищенню якості освіти й адаптації педагогів до сучасних освітніх викликів.

До провідних положень Нового професійного стандарту вчителя належать такі:

1. Кваліфікаційні рівні. Стандарт охоплює кваліфікації від 6 до 8 рівнів Національної рамки кваліфікацій, що відповідають освітньо-кваліфікаційним рівням бакалавра, магістра та доктора філософії.

2. Компетентності. У Стандарті визначено перелік загальних та професійних компетентностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності, зокрема: мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, компетентність педагогічного парт-

нерства, інклюзивна, здоров'язбережувальна, прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична компетентність, здатність до навчання упродовж життя.

3. Функціональні обов'язки. Окреслено основні трудові функції вчителя, включаючи планування і реалізацію освітнього процесу, оцінювання навчальних досягнень учнів, забезпечення їхнього виховання та розвитку, а також професійний розвиток самого педагога.

Упровадження нового стандарту спрямоване на підвищення професійного рівня вчителів, забезпечення відповідності їхньої діяльності сучасним освітнім потребам та сприяння розвитку Нової української школи.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія готує фахівців освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта.

Серед навчальних дисциплін, що спрямовані на розвиток ключових компетентностей майбутнього вчителя початкових класів, виокремимо такі: “Педагогіка” (Загальні основи педагогіки; Теорія виховання; Дидактика, Школотзнавство; Основи інклюзивного навчання; Сімейна педагогіка), “Психологія” (Загальна та вікова психологія; Педагогічна психологія).

Вагоме місце у підготовці майбутніх учителів початкових класів займає практика, яку студенти проходять у школах міста Хмельницький та Хмельницької області, де набувають досвіду в організації навчального процесу, роботі з учнями, розробленні планів – конспектів уроків та проведенні додаткових заходів. Створюючи індивідуальні та групові проекти, здобувачі фахової передвищої освіти мають змогу підвищити власний рівень педагогічної майстерності.

Освітньо-професійна програма (ОПП) “Початкова освіта” фахової передвищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 013 Початкова освіта розроблена на основі стандарту фахової передвищої освіти [5]. ОПП передбачає студенто-центроване навчання, проблемно-орієнтоване викладання, електронне навчання в системі Moodle, самонавчання, навчання на основі проведення навчальної та виробничої практики тощо.

Викладання у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії здійснюється у формі лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять, самостійного навчання.

Серед інноваційних технологій підготовки майбутніх вчителів початкових класів для НУШ в ХГПА використовуються інтерактивні технології, зокрема:

1. Методи активного навчання, що забезпечують залучення студентів до освітнього процесу: мозковий штурм, дискусії, дебати, кейс-метод, рольові та

ділові ігри. Ці методи формують у здобувачів фахової передвищої освіти уміння працювати в команді, аналізувати інформацію, приймати рішення та гнучко реагувати на зміни.

2. Інформаційно-комунікаційні технології, що передбачають використання цифрових інструментів для організації навчання: Google Workspace (Classroom, Docs, Meet), сервіси для створення інтерактивного контенту (Kahoot, Mentimeter, Padlet, Canva), цифрові підручники та платформи (Всеосвіта, Prometheus).

Ці методи уможливають розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів, умінь використовувати сучасні інструменти для роботи з учнями.

3. Технології змішаного навчання як поєднання традиційних і цифрових методів навчання, зокрема: перевернутий клас, індивідуальні освітні траєкторії. Застосування цих технологій розвиває самостійність студентів, відповідальність, вчить ефективно використовувати час.

4. Ігрові технології, що передбачають використання гри як інструменту навчання: гейміфікація, дидактичні ігри, електронні освітні ігри. Застосування ігрових технологій значно підвищує мотивацію до навчання, створює невимушену атмосферу на заняттях.

5. Методи проєктів спрямовані на виконання комплексних навчальних завдань, зорієнтованих на результат: міждисциплінарні та дослідницькі проєкти. Їх значення полягає в розвитку у майбутніх учителів початкових класів дослідницьких умінь та навичок, креативності, здатності до самостійної роботи.

6. Інклюзивні технології передбачають підготовку здобувачів фахової передвищої освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами і формують готовність студентів до створення безбар'єрного освітнього середовища.

На практичних заняттях викладачі застосовують тренінги, воркшопи, майстеркласи, моделювання уроків НУШ, цифрові портфоліо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 р., Закону України “Про фахову передвищу освіту”, Державного стандарту фахової передвищої освіти спеціальності 013-Початкова освіта, Професійного стандарту вчителя нового покоління виокремило нові завдання щодо підготовки майбутніх учителів початкових класів у фахових коледжах передвищої освіти, особливо в цей непростий для нашої держави час.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду підготовки

майбутніх учителів початкових класів у фахових коледжах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>.
2. Про затвердження плану впровадження Концепції розвитку педагогічної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.01.2019 р. № 7. 2. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-vprovadzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
3. Закон України “Про освіту” № 2145-VIII. Редакція від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
4. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. Редакція від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Закон України “Про фахову передвищу освіту” 2745-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст. 119) Редакція від 16.01.2020 р., підстава – 392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
6. Про затвердження професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)”: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf
7. Державний стандарт фахової передвищої освіти спеціальності 013-Початкова освіта. pdf спеціальність 013 Початкова освіта.
8. Професійний стандарт вчителя нового покоління / Н. Авшенюк, І. Андрощук, Л. Гриневич, С. Івашнюва, О. Ліннік, Н. Софій. Київ : ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2021. 72 с.
9. Гриневич Л.М. Компетентнісний вимір професійного стандарту вчителя нової української школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Збірник наукових праць* № 36 (2) 2021 р. URL: https://www.researchgate.net/publication/357736750_Kompetentnisnij_vimir_profesijnogo_standartu_vchitela_Novo_i_ukrainskoi_skoli.
10. Гомонюк О.М. Теоретичні та методичні основи формування професійно-педагогічної культури майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2012. 595 с.
11. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики. / під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ : “К.І.С.”, 2004. 112 с.
12. Новий професійний стандарт вчителя: аналізуємо основні зміни. URL: <https://nus.org.ua/2024/10/25/novyj-profesijnij-standart-vchytelya-analizuyemo-osnovni-zminy>.
13. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу : метод. рекомендації / Юлія Радченко, 2012. 48 с.
14. Охріменко Л. Розвиток “Soft skills” як складова фахової підготовки майбутніх вчителів початкових

класів. *Молодь і ринок*. № 3 (211). 2023. С. 162–165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277522>.

15. Профстандарт вчителя закріплює не лише вимоги до нього, а й умови його праці: експерти про новий стандарт освітян. URL: <https://vseosvita.ua/c/news/post/35484>.

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity "Nova ukrainska shkola" na period do 2029 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r. [On approval of the Concept of implementation of state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School" for the period until 2029: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 14, 2016. 988-r.]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>. [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia planu vprovadzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity : Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 03.01.2019 r. № 7 [On approval of the implementation plan of the Concept for the Development of Pedagogical Education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 3, 2019. №7]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-vprovadzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" № 2145-VIII. Redaktsiia vid 05.09.2017 r. [Law of Ukraine "On Education" N 2145-VIII. Edition dated 05.09.2017]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy "Pro povnu zahalnu seredniu osvitu". Redaktsiia vid 16.01.2020 № 463-IX [Law of Ukraine "On Complete General Secondary Education". Revision dated 16.01.2020 N463-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy "Pro fakhovu peredvyshchu osvitu" 2745-VIII (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2019, № 30, st.119) Redaktsiia vid 16.01.2020 r., pidstava – 392-IX. [Law of Ukraine "On Professional Pre-Higher Education" 2745-VIII (Vedomosti Verkhovna Rada (VVR), 2019, No. 30, p.119) Edition dated January 16, 2020, basis – 392-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>. [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiamy "Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity", "Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity", "Vchytel z pochatkovoї osvity (z diplomom molodshoho spetsialista)": Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy vid 23.12.2020 r. № 2736. [On approval of the professional standard for the professions "Primary school teacher of a general secondary education institution", "Teacher of a general secondary education institution", "Primary education teacher (with a junior specialist diploma)": Order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine dated 12/23/2020 N 2736]. Available at: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf. [in Ukrainian].
7. Derzhavnyi standart fakhovoi peredvyshchoї osvity spetsialnosti 013-Pochatkova osvita. pdf spetsialnist 013 Pochatkova osvita [State standard of professional pre-higher education, specialty 013-Primary education. pdf specialty 013 Primary education]. [in Ukrainian].
8. Profesiyni standart vchytelia novoho pokolinnia [Professional standard of a new generation teacher]. N. Avsheniuk, I. Androschuk, L. Hrynevych, S. Ivashnyova, O. Linnik, N. Sofiy. Kyiv, 2021. 72 p. [in Ukrainian].
9. Hrynevych, L.M. (2021). Kompetentnisnyi vymir profesiinoho standartu vchytelia novoi ukrainskoї shkoly. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka [Competency dimension of the professional standard of a teacher of the new ukrainian school. Pedagogical education: theory and practice]. *Psychology. Pedagogy. Collection of scientific papers*. No. 36 (2). Available at: https://www.researchgate.net/publication/357736750_Kompetentnisnij_vimir_profesijnogo_standartu_vchytelia_Novoi_ukrainskoї_skoli. [in Ukrainian].
10. Homoniuk, O.M. (2012). Teoretychni ta metodychni osnovy formuvannia profesiino-pedahohichnoi kultury maibutnikh sotsialnykh pedahohiv u vyschykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of the formation of professional and pedagogical culture of future social educators in higher educational institutions]. *Doctor's thesis*. Vinnytsia, 595 p. [in Ukrainian].
11. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektivy [Competency-based approach in modern education: world experience and Ukrainian prospects]. Library of educational policy. Under the general editorship of O.V. Ovcharuk. Kyiv, 2004. 112 p. [in Ukrainian].
12. Novyi profesiyni standart vchytelia: analizuemo osnovni zminy [New professional standard for teachers: analyzing the main changes]. Available at: <https://nus.org.ua/2024/10/25/noviy-profesijnij-standart-vchytelya-analizuye-mo-osnovni-zminy>. [in Ukrainian].
13. Osoblyvosti vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vchyteliv v umovakh koledzhu : metod. rekomendatsii [Particularities of using modern information technologies in the professional training of future teachers in college conditions: methodological recommendations]. (Ed.). Yulia Radchenko, 2012. [in Ukrainian].
14. Okhrimenko, L. (2023). Rozvytok "Soft skills" yak skladova fakhovoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Development of "Soft skills" as a component of professional training of future primary teachers]. *Youth and market*, No. 3 (211). pp. 162–165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023>. [in Ukrainian].
15. Profstandart vchytelia zakripliuє ne lyshe vymohy do noho, a y umovy yoho pratsi: eksperty pro novyi standart osvitan [The professional standard of a teacher establishes not only the requirements for him, but also the conditions of his work: experts on the new standard of educators]. Available at: <https://vseosvita.ua/c/news/post/35484>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.03.2025

